

ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರ ಕ್ರಮಗಳು

ಡಾ. ಸಂಗನಗೌಡ ಶಿವನಗೌಡ

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಸರಕಾರಿ ಪದವಿ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಸಿಂಧನೂರು.

Abstract:

ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಶಿಕ್ಷಣ, ರಾಜಕೀಯ, ಆಡಳಿತ, ರಕ್ಷಣೆ, ಹಣಕಾಸು, ಆರೋಗ್ಯ, ವಿಜ್ಞಾನ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸೇರಿದಂತೆ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಭಾಷೆ ಮೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೌಟುಂಬಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ವೃತ್ತಿ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಪುರುಷಪ್ರಧಾನ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಕೌಟುಂಬಿಕ ನಿರ್ಬಂಧಗಳು, ಆರ್ಥಿಕ ಅವಲಂಬನೆ ಮತ್ತು ಅವಕಾಶಗಳ ಕೊರತೆಗಳು ಅವರ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಹಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ದೇಶದ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗಗಳ ಸಮಾನ ಮತ್ತು ಸಕ್ರಿಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿ, ಕುಟುಂಬದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿರತೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೂ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣದ ವಿಸ್ತರಣೆ, ಜಾಗತೀಕರಣ, ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣದ ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಜಾಗೃತಿಯಿಂದಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಉದ್ಯಮ ಕ್ಷೇತ್ರದತ್ತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳು ಬಂಡವಾಳದ ಕೊರತೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಪ್ರೈವೇಟಿ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಜ್ಞಾನದ ಕೊರತೆ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿರ್ಬಂಧಗಳು, ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದ ಕೊರತೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಪರ್ಕದ ಸಮಸ್ಯೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವು ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧವು ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಪರಿಹಾರ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತದೆ.

Keywords: ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆ, ಉದ್ಯಮ ಕ್ಷೇತ್ರ, ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿ, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿರ್ಬಂಧ, ಉದ್ಯಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಪೀಠಿಕೆ

ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ವಿಧಿಸಲಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನವು ಕಾಲಾನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಹಲವು ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಿರ್ಬಂಧಗಳು ಅವರ ಶಿಕ್ಷಣ, ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕಂಡಿದೆ. ಇತಿಹಾಸದ ವಿವಿಧ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ

Please cite this article as: ಸಂಗನಗೌಡ ಶಿವನಗೌಡ. (2025). ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರ ಕ್ರಮಗಳು. ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್ಫೋರ್ಮೇಟಿವ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 4(2), 166-171

ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿವೆ. ವರದಕ್ಷಿಣೆ, ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ, ಸತಿಪದ್ಧತಿ ಮುಂತಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆದ ಸುಧಾರಣಾ ಚಳವಳಿಗಳು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರ ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನವು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪುರುಷರ ಸಮಾನ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣದ ವಿಸ್ತರಣೆ, ಮಹಿಳಾ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾನೂನುಗಳು, ಸರ್ಕಾರದ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಗೃತಿಯಿಂದಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಇಂದು ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಉದ್ಯೋಗ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಜೊತೆಗೆ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯತ್ತಲೂ ಮಹಿಳೆಯರ ಆಸಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಗೃಹೋದ್ಯಮ, ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣೆ, ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದನೆ, ಬಟ್ಟೆ ತಯಾರಿಕೆ, ಆಭರಣ ತಯಾರಿಕೆ, ಸೌಂದರ್ಯ ಸೇವೆಗಳು, ಹೋಟೆಲ್ ಮತ್ತು ಅಡುಗೆ ಸೇವೆಗಳು, ಆನ್‌ಲೈನ್ ವ್ಯಾಪಾರ, ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಆಧಾರಿತ ಸೇವೆಗಳು ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಉದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶಿಕ್ಷಣ, ಜಾಗತೀಕರಣ, ಡಿಜಿಟಲ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾಧ್ಯಮ, ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹೊಸ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿವೆ. ಆದರೂ, ಉದ್ಯಮ ಆರಂಭಿಸುವುದರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಅದನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವವರೆಗೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಹಲವು ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಇರುವ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಯ ಅರ್ಥ

ಮಹಿಳೆ ಸ್ವತಃ ಒಂದು ವ್ಯವಹಾರ ಅಥವಾ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ, ಅದರ ಯೋಜನೆ,

ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ, ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ಉತ್ಪಾದನೆ, ನಿರ್ವಹಣೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಹಾಗೂ ಉದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಪಾಯ ಮತ್ತು ಅನಿಶ್ಚಿತತೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾ ಅದನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸಿದಾಗ ಆಕೆಯನ್ನು ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು.

ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯ ಉದ್ದೇಶ ಕೇವಲ ಆದಾಯ ಗಳಿಸುವುದಲ್ಲ, ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ, ಸಮಾನ ಅವಕಾಶ, ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಮತ್ತು ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದೂ ಇದರ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶಗಳಾಗಿವೆ.

ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯ ಮಹತ್ವ

1. ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ.
2. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.
3. ಕುಟುಂಬದ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಭದ್ರತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ.
4. ಹೊಸ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತವೆ.
5. ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ಅರೆನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.
6. ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ನಾಯಕತ್ವದ ಗುಣಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ.

ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳು

ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು

ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಉದ್ಯಮ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಾಗ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಕೌಟುಂಬಿಕ, ಮಾನಸಿಕ,

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವು ರೀತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು.

ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿರ್ಬಂಧಗಳು

ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಮನೆ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ನಿರ್ವಹಣೆ ಎಂಬ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮನೋಭಾವ ಇನ್ನೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಉದ್ಯಮ ನಡೆಸಲು ಹೊರಗೆ ಸಂಚರಿಸುವುದು, ವಿವಿಧ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕೆಲವು ಕುಟುಂಬಗಳು ಅಥವಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿರ್ಬಂಧಗಳು ಮಹಿಳೆಯ ಉದ್ಯಮಶೀಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಡ್ಡಿಯಾಗಬಹುದು.

ಕೌಟುಂಬಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು

ಮಹಿಳೆಯರು ಉದ್ಯಮದ ಜೊತೆಗೆ ಮನೆ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಮಕ್ಕಳ ಆರೈಕೆ, ವೃದ್ಧರ ಪಾಲನೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನೂ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಉದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಸಮಯ ಮತ್ತು ಗಮನವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೀಡಲು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಣ್ಣ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಸ್ವತಃ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಮಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲಾಗಬಹುದು.

ಕುಟುಂಬದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದ ಕೊರತೆ

ಉದ್ಯಮ ಆರಂಭಿಸಲು ಕುಟುಂಬದ ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಬೆಂಬಲ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಉದ್ಯಮ ಆರಂಭಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬದವರಿಂದ ಅಗತ್ಯವಾದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ, ಬಂಡವಾಳ ಅಥವಾ ನಿರ್ಧಾರಾತ್ಮಕ ಬೆಂಬಲ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಕುಟುಂಬದ ಬೆಂಬಲದ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಉದ್ಯಮದ ಕಲ್ಪನೆಗಳಿದ್ದರೂ ಅವು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಬಾರದಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ.

ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದ ಕೊರತೆ

ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯಲ್ಲಿ ಅಪಾಯ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಧೈರ್ಯ, ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿರ್ಬಂಧಗಳು, ಅನುಭವದ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ನಿರಂತರ ಬೆಂಬಲದ ಅಭಾವದಿಂದ ಕೆಲವು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಕುರಿತು ಅನುಮಾನ ಮೂಡಬಹುದು. ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುವ ನಷ್ಟ ಅಥವಾ ವಿಫಲತೆಯ ಭಯವೂ ಉದ್ಯಮ ಆರಂಭಿಸುವ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಬಹುದು.

ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಕೌಶಲ್ಯದ ಕೊರತೆ

ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಹಣಕಾಸು ನಿರ್ವಹಣೆ, ಲೆಕ್ಕಪತ್ರ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ನಿರ್ವಹಣೆ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಕಾನೂನು, ತೆರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಾಧನಗಳ ಕುರಿತು ಮೂಲಭೂತ ಜ್ಞಾನ ಅಗತ್ಯ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ, ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳ ಕುರಿತು ಸಮರ್ಪಕ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯದಿರುವುದು ಉದ್ಯಮದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ತೊಡಕಾಗಬಹುದು.

ಬಂಡವಾಳದ ಕೊರತೆ

ಉದ್ಯಮ ಆರಂಭಿಸಲು ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಬಂಡವಾಳ ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಆದರೆ ಸ್ವಂತ ಉಳಿತಾಯದ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಿರುವುದು, ಆಸ್ತಿಯ ಮೇಲಿನ ಮಾಲೀಕತ್ವ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುವುದು ಹಾಗೂ ಸಾಲ ಪಡೆಯುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವಿನ ಕೊರತೆ ಮುಂತಾದ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಕೆಲವು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಹಣಕಾಸು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು

ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸಾಲ, ಕಾರ್ಯನಿಧಿ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಹಣಕಾಸು ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯೂ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸವಾಲಾಗಬಹುದು.

ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಪೈಪೋಟಿಯ ಸಮಸ್ಯೆ

ಹೊಸ ಉದ್ಯಮ ಆರಂಭಿಸಿದ ಮಹಿಳೆಯರು ಈಗಾಗಲೇ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ ಉದ್ಯಮಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಉತ್ಪನ್ನದ ಗುಣಮಟ್ಟ, ಬೆಲೆ, ಬ್ರಾಂಡಿಂಗ್, ಜಾಹೀರಾತು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕರನ್ನು ತಲುಪುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಉದ್ಯಮದ ಯಶಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿವೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟ ಜಾಲದ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಉತ್ತಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳಿಗೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಬಹುದು.

ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಅರಿವಿನ ಕೊರತೆ

ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅನೇಕ ಯೋಜನೆಗಳು, ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು, ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಈ ಯೋಜನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಅಥವಾ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸುವ ವಿಧಾನ ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕೆಲ ಮಹಿಳೆಯರು ಅವುಗಳ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕ್ರಮಗಳು

ಮಹಿಳೆಯರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಕುಟುಂಬ, ಸಮಾಜ, ಸರ್ಕಾರ, ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಕುಟುಂಬದ ಬೆಂಬಲ

ಮಹಿಳೆಯ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯನ್ನು ಕುಟುಂಬವು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕು. ಮನೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಸಮತೋಲನಗೊಳಿಸಲು ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರು ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಗತ್ಯ.

ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮಶೀಲತಾ ತರಬೇತಿ

ಶಾಲಾ ಮತ್ತು ಕಾಲೇಜು ಹಂತದಿಂದಲೇ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯ ಕುರಿತು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಬೇಕು. ಹಣಕಾಸು ನಿರ್ವಹಣೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಡಿಜಿಟಲ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಲೆಕ್ಕಪತ್ರ, ತೆರಿಗೆ, ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರ ಯೋಜನೆ ಕುರಿತು ತರಬೇತಿ ನೀಡಬೇಕು.

ಸುಲಭವಾದ ಹಣಕಾಸು ಸೌಲಭ್ಯ

ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯ ಸಾಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಕಾರ್ಯನಿಧಿ, ಉದ್ಯಮ ಆರಂಭಿಕ ಬಂಡವಾಳ ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯವಿರುವಲ್ಲಿ ಬಡ್ಡಿ ಸಬ್ಸಿಡಿ ಮುಂತಾದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಸಾಲ ಪಡೆಯುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ದಾಖಲೆಗಳ ಕುರಿತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಬೇಕು.

ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸೌಲಭ್ಯ

ಮಹಿಳೆಯರು ತಯಾರಿಸುವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಬೇಕು. ಮಹಿಳಾ ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳು, ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮಿಗಳ ಜಾಲಗಳ ಮೂಲಕ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಬಹುದು.

ಡಿಜಿಟಲ್ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ತರಬೇತಿ

ಡಿಜಿಟಲ್ ಪಾವತಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾಧ್ಯಮ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್, ಇ-ಕಾಮರ್ಸ್, ಆನ್‌ಲೈನ್ ಗ್ರಾಹಕ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ಡಿಜಿಟಲ್ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರದ ಕುರಿತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ತರಬೇತಿ ನೀಡಬೇಕು.

ಇದರಿಂದ ಮನೆಯಿಂದಲೇ ಉದ್ಯಮ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಅವಕಾಶವೂ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನ

ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಉದ್ಯಮಗಳ ಕುರಿತು ತರಬೇತಿ ನೀಡಬೇಕು. ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣೆ, ಹೈನುಗಾರಿಕೆ, ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಜವಳಿ, ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಉದ್ಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಡಿಜಿಟಲ್ ಸೇವೆಗಳಂತಹ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಬಹುದು.

ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಪಾತ್ರ

ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಗೆ ಹೊಸ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಮೂಲಕ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಪ್ರಚಾರ, ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮಾರಾಟ, ಡಿಜಿಟಲ್ ಪಾವತಿ, ಮನೆ ಆಧಾರಿತ ಸೇವೆಗಳು ಮತ್ತು ದೂರಸ್ಥ ಕಾರ್ಯವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಉದ್ಯಮ ನಡೆಸುವಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲಕರವಾಗಿವೆ.

ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಣ್ಣ ಉದ್ಯಮಗಳಿಗೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ವೇದಿಕೆಗಳು ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗ್ರಾಹಕರನ್ನು ತಲುಪಲು ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಾಧಾರಿತ ಉದ್ಯಮ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು ಇಂದಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯ ಭವಿಷ್ಯದ ಅವಕಾಶಗಳು

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಗೆ ಹಲವು ಹೊಸ ಅವಕಾಶಗಳು ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಡಿಜಿಟಲ್ ಆರ್ಥಿಕತೆ, ಇ-ಕಾಮರ್ಸ್, ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣೆ, ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳು, ಶಿಕ್ಷಣ ಸೇವೆಗಳು, ಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಆರೈಕೆ, ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ, ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿ

ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಹಾಗೂ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಾಧಾರಿತ ಸೇವೆಗಳಂತಹ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಉದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬಹುದು. ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯನ್ನು ಕೇವಲ ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗದ ಸಾಧನವಾಗಿ ನೋಡದೆ, ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಸಾಧನವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದೇಶದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೊಂದಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರು ಉದ್ಯಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಾಗ ಎದುರಿಸುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಎಲ್ಲ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೂ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಕುಟುಂಬದ ಮನೋಭಾವ, ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರದೇಶ, ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅನುಭವಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ತೀವ್ರತೆ ಬದಲಾಗಬಹುದು.

ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಗೃತಿ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಂದಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಕಾಶಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಆದರೂ ಅವಕಾಶಗಳ ಲಭ್ಯತೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಅವುಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಮಾಹಿತಿ, ಕೌಶಲ್ಯ, ಹಣಕಾಸು, ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬೆಂಬಲವೂ ಅಗತ್ಯ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಮಹಿಳೆಯೊಬ್ಬಳದ್ದೇ ಅಲ್ಲ. ಕುಟುಂಬವು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಬೇಕು, ಸಮಾಜವು ಸಮಾನ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು, ಸರ್ಕಾರವು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ನೀತಿ ಮತ್ತು ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು

ಒದಗಿಸಬೇಕು, ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸುಲಭ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯ ನೀಡಬೇಕು ಹಾಗೂ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅಗತ್ಯ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕು.

ಅಂತಿಮವಾಗಿ, ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪ್ರತಿಭೆ, ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಮತ್ತು ನಾಯಕತ್ವದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಅವಕಾಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸಿದಾಗ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಲಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ ಕುಟುಂಬದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿರತೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಬಲೀಕರಣ ಮತ್ತು ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ “ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಮಹಿಳೆಯರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲ; ಅದು ಕುಟುಂಬ, ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ದಾರಿ” ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಗಾಣುವುದು ಅಗತ್ಯ.

ಆಧಾರಗ್ರಂಥಗಳು

- Barringer, Bruce R. & Ireland, R. Duane – Entrepreneurship.
- Desai, Vasant – Entrepreneurship Development.
- Hisrich, Robert D. – Entrepreneurship.
- Baligar, Dr. G. B. – Entrepreneurship Development.
- Charantimath, Poornima M. – Entrepreneurship Development and Small Business Enterprises.
- ರಮೇಶ್ ಬಿ. ಗೋ. ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳು
- ರಮ್ಯ ಸಿ. ಆರ್. (2019). ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಕಟಣೆ;
- ಗಾಯತ್ರಿ ಮೂರ್ತಿ. ಉದ್ಯೋಗಸೃಷ್ಟಿ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಸನ

- ವೆಂಕಟರಾಮ. ಜಿ. ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ ಸಂರಚನೆ